

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
ЗА МАГИСТРАЛНИ ГАСОВОД МГ14 ГРЧ
ОРЉАНЕ-ЛЕСКОВАЦ-ВРАЊЕ-ГРАНИЦА СА
РЕПУБЛИКОМ СЕВЕРНОМ МАКЕДОНИЈОМ**

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, 2023. године

УВОД

Изради Просторног плана подручја посебне намене са елементима детаљне регулације за магистрални гасовод МГ14 ГРЧ Орљане-Лесковац-Врање-граница са Републиком Северном Македонијом (у даљем тексту: Просторни план) приступа се на основу Одлуке о изради Просторног плана коју је донела Влада Републике Србије („Службени Гласник Републике Србије“, број 42/2023). Саставни део ове одлуке је и Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене са елементима детаљне регулације за магистрални гасовод МГ14 ГРЧ Орљане-Лесковац-Врање-граница са Републиком Северном Македонијом, која је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 27/2023. у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. („Сл. гл. РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20 и 52/21).

Садржај, начин и поступак израде, као и процедура доношења Просторног плана дефинисане су чланом 22. Закона о планирању и изградњи, као и чланом 12. тачка 6. и члановима 13-18. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19). Приликом израде Просторног плана поштоваће се и одредбе Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14, 95/18-др.закон и 40/21), Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др.закон), Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар („Службени гласник РС“, број 37/13 и 87/15), као и свих других важећих прописа, закона и подзаконских аката, донетих одлука и стратегија Владе Републике Србије, који регулишу област из предмета Просторног плана и имају утицај на израду и спровођење Просторног плана (енергетика, водопривреда, пољопривреда, саобраћај, животна средина и др.). Садржај текстуалног дела Просторног плана, као и садржај и број рефералних карата одредиће се у складу са одредбама Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања и биће прилагођени предмету посебне намене Просторног плана.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину биће саставни део овог Просторног плана, у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10).

Овај елаборат представља материјал за рани јавни увид у Просторни план који се припрема у почетној фази израде планског документа. Предмет раног јавног увида јесте концепт техничког решења и приступ просторном уређењу површина у обухвату коридора магистралног гасовода МГ14 ГРЧ Орљане-Лесковац-Врање-граница са Републиком Северном Македонијом. Елаборат садржи текстуални део и један графички прилог – „Посебна намена простора“. Након достављања Извештаја о обављеном раном јавном увиду приступиће се изради Нацрта Просторног плана и Извештаја о СПУ Просторног плана.

Просторни план ће се урадити на начин да омогући директно спровођење, односно да се на основу њега издају локацијски услови, а по потреби обезбедиће и основ за разраду Просторног плана кроз израду докумената урбанистичког планирања. Просторни план ће представљати плански основ за утврђивање јавног интереса, односно формирање грађевинских парцела јавне намене и парцела за осталу намену и утврђивање права службености, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи. Правила уређења простора и правила изградње система гасовода са елементима детаљне регулације обезбеђују директно спровођење Просторног плана.

Повод за израду и доношење Просторног плана је стварање услова за реализацију националних интереса у области развоја енергетске инфраструктуре на принципима одрживог развоја. С обзиром на нову ситуацију у енергетском сектору јавља се потреба за повезивањем гасоводних система Републике Србије и Републике Северне Македоније. Ради остварења овог

циља потребно је изградити магистрални гасовод МГ14 од ГРЧ „Орљане“ у близини Ниша до границе са Северном Македонијом. Овај двосмерни транспортни гасовод осим снабдевања природним гасом Јабланичког и Пчињског округа омогућава транспорт природног гаса између два национална система. Израда Просторног плана сврстана је у приоритетне планске документе за доношење.

За израду Просторног план користиће се техничка документација која се ради паралелно и синхронизовано са планским документом.

Нацрт Просторног плана ће садржати детаљну разраду за линијски део магистралног гасовода са пратећим надземним објектима и инфраструктуром за које постоји одговарајућа техничка документација, што ће омогућити његово директно спровођење, у складу са законом. Нацрт Просторног плана ће такође садржати и: рефералне карте (у размери 1:100000/50000) и детаљне рефералне карте (у размери 1:2500/1000) са коридором магистралног гасовода, укључујући и заштитне појасе.

У случају да израда Просторног плана подразумева приступ поверљивим информацијама, односно да планска решења садрже податке од интереса за одбрану земље, ти делови Просторног плана обрадиће се у посебном прилогу који, у складу са Законом о планирању и изградњи, неће бити доступан јавности.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Одлуком о изради Просторног плана, а на основу члана 46. Закона о планирању и изградњи одређена је прелиминарна граница Просторног плана, на деловима територија следећих јединица локалних самоуправа:

- на територији града Лесковца целе катастарске општине: Бадинце, Бистрица, Бобиште, Богојевце, Братмиловце, Брејановце, Брестовац, Велика Грабовница, Велика Копашница, Горње Крајинце, Горњи Буниброд, Грајевце, Грделица (Село), Губеревац, Добротин, Доње Крајинце, Доњи Буниброд, Живково, Жижавица, Злоћудово, Јелашница, Липовица, Кумарево, Мала Копашница, Манојловце, Мрштане, Навалин, Несврта, Номаница, Ораовица, Падеж, Печењевце, Слатина, Чекмин, Чифлук Разгојнски;
- на територији града Врања целе катастарске општине: Бресница, Бујковац, Врање I, Врање II, Врањска Бања, Давидовац, Доње Требешиње, Доњи Нерадовац, Златокоп, Купининце, Корбевац, Кумарево, Моштаница, Павловац, Паневље, Превалац, Ранутовац, Ратаје I, Рибнице, Ристовац, Суви Дол, Тибужде, Топлац, Туковац и део катастарске општине Вртогош (Доњи Вртогош);
- на територији општине Владичин Хан целе катастарске општине: Балиновце, Владичин Хан, Врбово, Горње Јабуково, Грамађе, Декутинце, Доња Козница, Дупљане, Житорађе, Зебинце, Јастребац, Калиманце, Кржинце, Лепеница, Летовиште, Мазараћ, Манајле, Мртвица, Поллом, Прекодолце, Прибој, Репиште, Ружић, Стубал, Сува Морава;
- на територији општине Бујановац целе катастарске општине: Биљача, Божињевац I, Божињевац II, Боровац, Братоселце, Бујановац, Жбевац, Жужељица, Карадник, Левосоје, Летовица, Љиљанце, Неговац, Несалце, Осларе, Раковац, Самољица, Српска Кућа;
- на територији општине Прешево целе катастарске општине: Алиђерце, Букаревац I, Буштрање, Големи Дол, Жујинце I, Миратовац, Рајинце, Рељан, Стрезовце, Црнотинце, Чукарка;
- на територији општине Власотинце цела катастарска општина Прилепац;
- на територији општине Сурдулица целе катастарске општине: Алакинце, Биновце, Горња Козница, Загужање, Калабовце;
- на територији општине Дољевац целе катастарске општине: Дољевац, Кочане, Орљане, Пуковац, Шајиновац.

Нацртом Просторног плана ће се прецизније одредити обухват и границе подручја Просторног плана. Обухват Просторног плана биће утврђен као коридор магистралног гасовода, који формирају појасеви заштите дуж линијског дела гасовода, грађевинске парцеле

надземних објеката у функцији гасовода, приступни путеви и неопходна инфраструктура за потребе надземних објеката.

Обухват детаљне регулације биће одређен, по правилу, линијом која обухвата појас заштите стамбених објеката у укупној ширини од 60 до 80 m, по 30 до 40m у односу на осу коридора гасовода, у складу са Правилником о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар. У обухвату детаљне регулације биће успостављен и извођачки појас који се у складу са постојећом и планираном ситуацијом на терену утврђује Нацртом Просторног плана.

Граница обухвата детаљне регулације Просторног плана биће дефинисана координатама преломних тачака одређених осовином коридора гасовода, положајем надземних објеката у саставу или у функцији гасовода и пратеће инфраструктуре (електроснабдевање, приступни путеви, оптички кабл и др.).

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ И РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

2.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године „Службени гласник РС”, број 88/10

Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) наводи се потреба за побољшањем енергетске ефикасности и коришћењем еколошки прихватљивих ресурса-извора енергије. У стратешке пројекте гасне привреде Републике Србије убрајају се и магистрални гасовод за Пчињску и Јабланичку области.

2.2. Програм имплементације Просторног плана Републике Србије за период од 2016 до 2020 године („Службени гласник РС“, број 104/16)

Уредбом о утврђивању Програма имплементације Просторног плана Републике Србије за период од 2016. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 104/16), као један од стратешких приоритета наводи се и магистрални гасовод МГ 14 ГРЧ Орљане-Лесковац-Врање-граница са Републиком Северном Македонијом.

2.3. Стратегија развоја енергетике Републике Србије „Службени гласник РС”, број 101/15

Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС”, број 101/15), наводи да је природни гас енергент са изразитим техничким и еколошким предностима у односу на друга конвенционална горива, што пружа значајан допринос ефикаснијем и еколошки прихватљивијем коришћењу енергије. Приоритет развоја сектора енергетике је обезбеђење гасоводне инфраструктуре у свим деловима земље и обезбеђење повезивања система са системима суседних држава (Републиком Бугарском, Румунијом, Републиком Хрватском, Републиком Северном Македонијом и др). На тај начин би се отворила могућност допремања на тржиште природног гаса и из других праваца снабдевања, и у пракси реализовала идеја о тржишту природног гаса из Уговора о оснивању Енергетске заједнице.

2.4. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Јужног Поморавља, „Службени гласник РС“, број 83/2010)

Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана Јужног Поморавља, („Службени гласник РС“, број 83/2010) утврђено је да је један од развојних циљева изградња гасоводне

мреже и снабдевање природним и течним гасом ових управних округа. Планирана је изградња разводног гасовода РГ 11-01 и РГ 11-02 Ниш-Лесковац-Врање, који представља везу са магистралним гасоводом МГ-11 Ниш - Прокупље – Приштина, чиме се обезбеђује правац снабдевања потрошача пре свега у регионалним центрима Лесковац и Врање, са могућношћу проширења ка општинама Власотинце, Владичин Хан и Сурдулица, и стварају претпоставке за бржи развој гасификације југа Србије и Аутономне Покрајине Косово и Метохија, као и повезивање са Републиком Македонијом. Друго значајно планско решење је изградња мреже доводно-разводних гасовода, у фазама, од разводног гасовода РГ 11-01 ка општинским центрима Јужног Поморавља и већим индустријским потрошачима и насељима, и то на правцима: Лесковац-Лебане-Медвеђа, Лесковац-Црна Трава, Врање-Босилеград, Бујановац-Трговиште и ка Прешеву.

2.5. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Нишког, Пиротског и Топличког управног округа („Службени гласник РС“, број 1/2013)

Основни задатак Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа је да понуди концепције развоја и планска решења која ће бити у стању да адекватно валоризацију и очувају вредности, потенцијале и компаративне предности овог подручја за дугорочни и уравнотежени просторни и економски развој, заснован на постулатима одрживог развоја и заштите животне средине. Између осталог, регионалним просторним планом обухваћена је и област гасификације овог подручја. Планирано је да се од ГРЧ „Ниш” изгради магистрални гасовод ка југу Србије МГ-11 Ниш-Лесковац-Врање. Гасовод ће се градити у правцу југа, до главног разделног чвора (ГРЧ) „Орљане” од кога ће наставити два крака магистралног гасовода: МГ-11 - 01 ка Лесковцу и Врању; МГ-11 - 02 ка Блацу, Куршумлији и даље ка АП Косово и Метохија.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА

Коридор магистралног гасовода пролази кроз долинске и благе брдско-планинске облике рељефа. Највећим делом пролази кроз шумско и пољопривредно земљиште, и изражену долину реке Јужне Мораве, ван насељених зона.

У намени простора доминира пољопривредно земљиште са око 38616,6 ha (48,7%), затим шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасли терени (жбуње) са око 33680,7 ha (42,5%), а посебно листопадне шуме (31,2%), док најмању површину заузимају антропогени терени у функцији насеља и инфраструктуре са око 6522,2 ha (8,2%) и водене површине и влажна станишта са око 501,4 ha (0,6%).

На подручју Просторног плана најзначајнији водоток је Јужна Морава кроз чију долину коридор доминантно пролази и сече је више пута (укупно 5- међа КО Балиновце и Кржнице у општини Владичин Хан, два пута на граници између града Врања и градске општине Врањска Бања, КО Давидовац на територији града Врања и међа КО Љиљанце и Српска Кућа у општини Бујановац). Јужна Морава кроз обухват Просторног плана тече у дужини од око 84 km. Остали значајни водотоци I реда су: Моравица, Јабланица, Топлица, Пуста река, Врла, Биначка Морава, Ветерница, Власина и други мањи токови. Од водотока II реда, ту су Требешинска река, Коштанацка река, Трновачка река и остали мањи токови.

Положај коридора планираног магистралног гасовода је такав да је избегнут пролазак кроз густо насељена подручја. Од већих насеља у непосредној близини коридора налазе се Дољевац, Врањска Бања, Врање и Бујановац.

На подручју општине Владичин Хан и мањим делом на подручју града Лесковца, града Врања и општине Врањска Бања коридор гасовода пролази кроз Еколошки значајно подручје Кукавица, у дужини од око 35 km. Мањим делом подручје Просторног плана обухвата и Еколошки значајно подручје Рујан, на територијама општина Бујановац и Прешево, али у овом

случају коридор гасовода не пресеца директно поменуто подручје. Еколошки значајно подручје Александровачка слатина малим делом захвата оквира границе Просторног плана на територији града Врања. Строги резерват природе Кукавица једним делом захвата подручје Просторног плана у општини Владичин Хан. Од коридора гасовода, споменути СтРП „Кукавица“ удаљен је око 2 km. На удаљености од око 600 m од планираног магистралног гасовода налази се Споменик природе Богојевачки брест-запис, на територији града Лесковца.

Унутар оквирне границе Просторног плана и у близини коридора планираног магистралног гасовода налази се 17 непокретних културних добара (НКД) и 8 НКД од великог значаја (укупно 25). Чак се 19 споменика културе и једна просторно културно-историјска целина налази у Врању, 3 споменика културе у атарима насеља општине Владичин Хан, и по један споменик културе у обухвату Просторног плана који припада територији града Лесковца и општине Дољевац.

Планирани коридор гасовода се на више места пресеца и укршта са ДП IA реда број A1. Од државних путева IB реда подручје Плана пресецају путеви број 41 од Бујановца (веза са државним путем A1) ка Гњилану, број 42 који представља везу са државним путем 258 ка Прешеву, број 39 на деоници између Лесковца и Власотинца, и број 40 од Владичиног Хана ка Сурдулици. Од државних путева IIА реда, кроз обухват Просторног лана пролази ДП IIА реда број 258, који се пружа од Лесковца до државне границе са Северном Македонијом. У укупној дужини од око 124 km (88 km у обухвата Плана), овај пут прати трасу државног пута A1, а истовремено се пружа паралелно са планираним коридором гасовода, осим у делу кроз Грделичку клисуру.

Коридор планираног гасовода се на више места укршта са државним путевима (ДП), и то од севера ка југу: на територији општине Дољевац са ДП IIА реда број 216 у КО Дољевац; на територији Града Лесковца са ДП IA реда број A1 код КО Липовица, као и КО Доња Локошница 7 km јужније, ДП IIА реда број 225 у КО Брестовац, са ДП IIА реда број 258 код КО Мала Копашница са ДП IB реда број 39 код КО Жижавица, са ДП IIБ реда број 437 код КО Братмиловце; на територији општине Владичин Хан четири пута се пресеца поново са ДП IA реда број A1 и ДП IIА реда број 258 прво код КО Кржинце, а нешто јужније код КО Полом, КО Декутинце (у овој КО трасу гасовода пресеца и ДП IIБ реда број 441) и КО Грамађе са истим путним правцима, такође се пресеца и са ДП IIБ реда број 440 код КО Житорађе и ДП IIБ реда број 40 код исте КО; на територији градске општине Врањска Бања са ДП IA реда број A1 при изласку из ове ЈЛС код КО Корбевац, са ДП IIА реда број 258 коридор планираног гасовода се укршта два пута код КО Паневље и код КО Превалац, са ДП IIБ реда број 442 код КО Врањска Бања; на територији Града Врања са ДП IIА реда број 227 код КО Златокоп и са IIА реда број 233 код КО Ристовац; на територији општине Бујановац се коридор гасовода се поново укршта са ДП IA реда број A1 и ДП IIА реда број 258 код КО Левосоје; на територији општине Прешево поново са ДП IA реда број A1 код КО Жујинце I, са ДП IB реда број 42 код КО Алиђерце.

Постојећа магистрална пруга број 102 пролази кроз обухват Плана у дужини од око 106 km, са којом коридор гасовода има укрштање у неколико наврата и то: на територији општине Дољевац код КО Пуковац; на територији Града Лесковца код КО Мала Копашница; на територији општине Владичин Хан код КО Балиновце; на територији општине Врањска Бања код КО Корбевац и КО Топлац; на територији Града Врања код КО Ристовац; на територији општине Бујановац код КО Љиљанце. Обухват Плана пресеца и регионална пруга број 223 на територији општине Дољевац.

Коридор планираног гасовода се укршта са постојећим далеководима од којих су најзначајнија укрштања са: ДВ 400kV број 460 на територији Града Лесковца код КО Мрштане, ДВ 400kV број 461 код КО Номаница, ДВ 110kV број 113 код КО Чифлук Разгојнски и КО Грајевце, ДВ 110kV број 1278 код КО Братмиловце, ДВ 110kV број 1198 код КО Жижавица, ДВ 110kV број 113/4 код КО Губеревац, ДВ 110kV број 1113 код КО Велика Грабовница; на територији општине Владичин Хан ДВ 110kV број 113/5 и број 1113 (по други пут се укршта са коридором гасовода) код КО Житорађе, ДВ 110kV број 1219/1 код КО

Декутинце; на територији градске општине Врањска Бања ДВ 110kV број 153 код КО Превалац, на територији Града Врања ДВ 110kV број 1219/2 код КО Златокоп, ДВ 110kV број 168В/2 и број 168А/2 код КО Доње Требешине, ДВ 110kV број 168В/1 и број 168А/1 код КО Купининце, број 168А/1 по други пут сече коридор гасовода код КО Ристовац и ДВ 110kV број 1140/3 код КО Ристовац.

На неколико места у обухвату Плана планираног гасовода налазе се експлоатациона поља, и то: на територији Града Лесковца ИГМ Младост ад, Лесковац, лежиште Чекмин (опекарска сировина); ДП Индустрија грађевинског материјала Победа- Лесковац, лежиште Чекмин (глина); ИГМ Младост ад, Лесковац, лежиште Мала Грабовица (опекарска сировина) и поље А- Губеревац (опекарска глина) код КО Губеревац, на територији општине Владичин Хан Рударско предузеће ГРОТ, старо експлоатационо поље кварцне стене у деловима КО Јастребац, Летовиште и Дупљане; Ерозија ад, Владичин Хан, лежиште Момин камен (дацит као ТГК) код КО Дупљане, на територији градске општине Врањска Бања ИГМ Јужна Морава Врањска Бања, лежиште Целопек (глина), на територији Града Врања Зео World доо, Београд, лежиште Кормињош (зеолитски туф); Рударско предузеће ГРОТ, лежиште кварца, на територији општине Бујановац Рударско предузеће ГРОТ, Бујановац, старо експлоатационо поље фелдспата и кварца, једино експлоатационо поље које пресеца коридор гасовода; РП Неметали Врањска Бања ООУР „Фелдспат“ Бујановац, лежиште Самољица (гранити), на територији општине Прешево Рударско предузеће ГРОТ, Бујановац, старо експлоатационо поље кварцне стене; АД Путеви, Ужице, лежиште мермера Стрезовце; РП Фелдспат доо, Бујановац, лежиште базалта Цер; Предузеће Рудар Прешево, лежиште хрома Трнава.

Од истражних поља се у обухвату Плана налази лежиште лапораца и лапоровитих кречњака, на територији општине Владичин Хан код КО Репиште.

Према подацима из Пописа становништва 2022. године у обухвату Плана планираног гасовода оквирно је живело око 43936 становника.

4. ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Основни циљ израде Просторног плана је изградња магистралног гасовода јужну Србију чиме ће се обезбедити интерконекција са гасоводним системом Републике Северне Македоније и предуслови за гасификацију градова и општина јужног Поморавља.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора магистралног гасовода засниваће се на следећим принципима:

- *Одрживог просторног развоја енергетске инфраструктуре* - коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије, посебно ресурса природног гаса који представља део европске енергетске мреже, уз постизање економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости;
- *Активирање даљег развоја привреде на подручју* Нишавског, Јабланичког и посебно Пчињског управног округа;
- *Подстицања даљег развоја туризма* у на подручју Власине и градских, општинских и бањских центара у окружењу подизањем квалитета инфраструктурне опремљености, комфора гостију и укупне понуде центара;
- *Смањивања штетног утицаја на животну средину* - унапређењем и очувањем квалитета животне средине применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода.

Изградња магистралног гасовода засниваће се на поштовању следећих принципа:

- европских и домаћих стандарда и добре праксе планирања изградње и коришћења гасовода;
- еколошке поузданости, којом се обезбеђује заштита од негативних утицаја на животну средину, природу, природне и културне вредности у коридору гасовода и непосредном окружењу;
- стабилности система, који омогућава дугорочно функционисање и испуњење основних

циљева реализације гасовода;

- безбедности, којом се са високим степеном поузданости гарантује сигурност људских живота и материјалних добара од евентуалних хаварија на систему;
- економске исплативости и одрживости, укључујући и позитивне еколошке ефекте због супституције коришћења традиционалних фосилних енергената.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање двосмерног магистралног гасовода од ГРЧ Орљане, преко Лесковца и Врања до интерконекције са Републиком Северном Македонијом, као и за развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору.

Основни циљеви дугорочног развоја, коришћења и уређења подручја Просторног плана су: утврђивање смерница за подршку развоју привреде, становништва, насеља и активности, у погледу снабдевања поузданим енергентом, уз уважавање економских, техничко-технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума реализације система; обезбеђење услова за реализацију, усклађивање и боље функционисање инфраструктурних система у окружењу коридора гасовода, и др.

Посебни циљеви су:

- утврђивање планских решења којима се обезбеђује простор за изградњу коридора магистралног гасовода, утврђује посебан режим коришћења и уређења простора у коридору, обезбеђују се услови за поуздано снабдевање гасом привреде и насеља, и туристичких комплекса у ширем окружењу;
- дефинисање односа са осталим наменама и инфраструктурним системима у ширем заштитном појасу и зони утицаја гасовода, ради боље интеграције и веће улоге на привредни и социјални развој окружења;
- усклађивање положаја магистралног гасовода са другим постојећим и планираним инфраструктурним системима у коридору (државни пут, железничка пруга, електроенергетска и телекомуникациона инфраструктура) и њихових заштитних појасева;
- усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта везаних за пролазак коридора магистралног гасовода кроз грађевинска подручја насеља, пољопривредно и шумско земљиште.

Основни задатак у изради Просторног плана је детаљна разрада планских решења и утврђивање смерница Просторног плана за директно спровођење, на основу којих се могу издати локацијски услови. Ови елементи за директно спровођење су неопходни за дефинисање просторне, технолошке или функционалне везе коридора гасовода са непосредним окружењем, као и положај и правила уређења, грађења и коришћења надземних објеката и површина у коридору гасовода. Такође, утврдиће се смернице и основе за измену и допуну важећих и израду нових планских документа, као и даљу разраду на нивоу техничке документације.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА (концепција техничког решења и режими коришћења простора)

Положај коридора магистралног гасовода МГ14 ГРЧ „Орљане“-Лесковац-Врање-граница са Републиком Северном Македонијом биће одређен уважавајући принцип максималног могућег просторног усклађивања са постојећим и планираним зонама заштићених природних и културних добара, инфраструктурних система и грађевинским подручјима постојећих насеља.

Гасовод ће се планирати и градити као технички и функционално усаглашен систем објеката и инсталација. Примарне техничке елементе гасовода представљају: објекти који су саставни део подземне инфраструктуре гасовода као и пратеће надземне инфраструктуре.

Линијски део двосмерног магистралног гасовода МГ14, је планиран као једноцевни систем дужине око 146 km, који се у целини поставља подземно. Гасовод се прикључује на постојећи ГРЧ „Орљане“ који се налази југозападно од насеља Орљане у општини Дољевац

(КО Орљане), а завршетак гасовода је интерконекција гасовода на граници Републике Србије и Републике Северне Македоније. Планирани гасовод је максималног радног притиска до $MOP=55\text{bar}$ и планиран је од челичних цеви пречника DN500.

Гасовод се по правилу поставља подземно, у ров ширине око 0,9 m, тако да у зависности од класе локације гасовода и инжењерских карактеристика терена горња ивица цеви буде на дубини од 0,8 m до 1,1 m од нивелете терена. Веће дубине укопавања цевовода спроводе се код укрштања и приближавања другим инфраструктурним објектима и инсталацијама, као и у склопу обезбеђења мера додатне заштите непосредног окружења.

Саставни део гасовода представљају следећи објекти и инсталације:

- Примопредајна станица (ППС) „Орљане“ је објект у коме се врши мерење квалитета и протока гаса на месту примопредаје између два оператора транспортног система;
- Главна мернорегулациона станица (ГМРС), која обезбеђује повезивање планираног гасовода са секундарном гасоводном мрежом, односно безбедну редукацију притиска гаса са 55 bar на 6-16 bar и мерење протока гаса. Планиране су две ГМРС и то: ГМРС „Владичин Хан“ (КО Житорађе, Општина Владичин Хан) и ГМРС „Врање“ у склопу објекта ГРЧ/ГМРС „Врање“ (КО Суви Дол, Град Врање);
- Блок станице (БС) које на одговарајућим растојањима и по секцијама гасовода обезбеђује контролисано и аутоматско затварање протока гаса и по потреби пражњење појединих делова/секција цевовода. Планирано је шест БС, и то: БС „Орљане“ у склопу објекта ППС „Орљане“ (КО Орљане, Општина Дољевац), БС „Богојевце“ (КО Богојевце, Град Лесковац), БС „Велика Копашница“ (КО Велика Копашница, Град Лесковац), БС „Кржинце“ (КО Кржинце, Општина Владичин Хан), БС „Полом“ (КО Полом, Општина Владичин Хан), БС „Врање“ у склопу објекта ГРЧ/ГМРС „Врање“ (КО Ћуковац, Град Врање) и БС „Бујановац“ (КО Божињевац II, општина Бујановац);
- Главни разводни чвор (ГРЧ) је место укрштања више гасовода који су међусобно повезани у функционалну целину. Планиран је ГРЧ „Врање“ у склопу објекта ГРЧ/ГМРС „Врање“ (КО Ћуковац, Град Врање);
- Пријемно/одпремна чистачка станица (ПОЧС) са опремом за увођење чистача („крацера“) и сакупљање кондензата. Планиране су чистачке станице на почетку и крају гасовода, и то ОЧС у склопу објекта ППС „Орљане“ (КО Орљане, Општина Дољевац) и ПЧС и ОЧС у склопу објекта ГРЧ/ГМРС „Врање“ (КО Ћуковац, Град Врање) и „Прешево“ (КО Чукарка, општина Прешево),
- Уређаји система катодне заштите (КЗ) линијског дела гасовода који обезбеђују заштиту од корозије током целог пројектованог периода експлоатације и врше функцију регулисања и контроле параметара катодне заштите. Поред пасивне заштите изолационим облогама гасовода, исти се додатно штити од корозије активно - катодном заштитом, тј. поларизацијом на заштитни потенцијал. За потребе обезбеђења заштитног потенцијала на цевоводу, постављају се станица катодне заштите (СКЗ) са одговарајућим анодним лежиштем. Предвиђено је пет станица катодне заштите са одговарајућим анодним лежиштем и то СКЗ „Орљане“ у склопу објекта ППС „Орљане“ (КО Орљане, Општина Дољевац), СКЗ „Богојевце“ у склопу објекта БС „Богојевце“ (КО Богојевце, Град Лесковац), СКЗ „Велика Копашница“ у склопу објекта БС „Велика Копашница“ (КО Велика Копашница, Град Лесковац), СКЗ „Владичин Хан“ у склопу објекта ГМРС „Владичин Хан“ (КО Житорађе, Општина Владичин Хан) и СКЗ „Врање“ у склопу објекта ГРЧ/ГМРС „Врање“ (КО Суви Дол, Град Врање),
- Уређаји и опрема за потребе даљинског надзора и управљања постројењима у функцији гасовода повезани су оптичким каблом за телеметрију и управљање системом одговарајућег капацитета. Оптички кабл поставља се паралелно са гасоводом.

Пратећа инфраструктура надземних објеката гасовода обухвата приступне путеве до објеката који представљају саставни део гасовода и прикључке на дистрибутивни електроенергетски систем. Приступни путеви, планирани су ка локацијама објеката у функцији гасовода као колски приступ на јавну саобраћајну мрежу. Регулационе ширине

приступних путева су од 6 до 12m, а застор је у зависности од потреба тежине транспорта опреме, од средње тешког до тешког саобраћаја. Електроенергетски објекти за снабдевање електричном енергијом, планирани су до објекта примопредајна станица (ППС) „Орљане“, БС „Богојевце“ и БС „Велика Копашница“ за потребе станице катодне заштите, ГМРС „Владичин Хан“ и ГРЧ/ГМРС „Врање“. Снабдевање електроенергијом предвиђено је са локалне дистрибутивне мреже.

Просторним планом ће се дефинисати површине јавне намене и коридор подземног линијског дела гасовода. Планирану површину јавне намене представљаће грађевинске парцеле за објекте у функцији гасовода, као и површине одређене за изградњу приступних путева. Граница регулације приступних путева и границе планираних грађевинских парцела за објекте у функцији гасовода утврђују се Просторним планом на основу техничко-технолошких захтева и мера безбедности које је потребно успоставити око конкретних постројења и опреме која се уграђује у објекте гасовода.

Слика 1. Шематски приказ коридора планираног гасовода

Површине под посебним режимом коришћења и уређења, изван планиране пратеће инфраструктуре гасовода, представљају (Слика 1.):

- Експлоатациони појас ценовода укупне ширине до 12 m (по око 6 m са обе стране осе ценовода) и заштитна зона (зона опасности) објеката у функцији гасовода мин. ширине 3 m.
- Заштитни појас стамбених објеката ширине до око 30 m и заштитни појас гасовода ширине од око 200 m са обе стране гасовода рачунајући од осе гасоводне цеви.

На површини у обухвату експлоатационог појаса дуж линијског дела гасовода се обезбеђује трајно право службености пролаза за потребе извођења земљаних радова, постављање основне и пратеће инсталације гасовода, надзор и одржавање.

Осим објеката у функцији гасовода, земљиште у обухвату експлоатационог појаса може се изузетно користити за пољопривредну обраду уз услов да је дубина обраде земљишта до 0,5 m као и садњу вегетације са кореновим системом дубине до 1 m.

У експлоатационом и заштитним појасима се успоставља и трајна обавеза прибављања услова/сагласности од стране предузећа надлежног за газдовање гасоводом код планирања, пројектовања и извођења других грађевинских и земљаних радова или пренамене површина.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Просторним планом обезбеђује се плански основ за изградњу двосмерног магистралног гасовода МГ 14 са циљевима повезивања са гасоводним системом Републике Северне Македоније

(интерконекција) и обезбеђивањем предуслова за гасификацију југа Србије. Просторни план ће се спроводи на следећи начин:

1. Директно (непосредно), издавањем локацијских услова за објекте и системе посебне намене у обухвату детаљне регулације (детаљна разрада Просторног плана), у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи;
2. Индиректно, спровођењем превентивних мера заштите и ограничења у погледу коришћења земљишта у заштитном појасу гасовода (појасу контролисане изградње) у планским документима јединица локалне самоуправе.
3. Разрадом Просторног плана, посебним документима просторног и урбанистичког планирања у случају да део планираног гасоводног система у делу основне трасе и одвојака не располаже одговарајућим просторним и техничком документацијом на нивоу идејног решења.
4. Израдом урбанистичког пројекта (према члану 60. став 2. Закона о планирању и изградњи) у случају када у даљем поступку израде техничке документације или у току извођења радова (услед непредвиђених инжњерско геолошких и других околности) потребно одступање трасе гасовода изван извођачког појаса без нарушавања границе обухвата Просторног плана.

Директно и индиректно спровођење подразумева да ће Просторни план представљати плански оквир за издавање локацијских услова за изградњу гасовода, објеката у функцији гасовода и пратеће инфраструктуре, и то:

- Линијског дела гасоводног система од ГРЧ „Орљане“ до границе са Републиком Северном Македонијом;
- Објеката који су саставни делови магистралног гасовода: Блок станице (БС), Пријемно/одпремне чистачке станица (ПОЧС), Главних мерно-регулационих станица (ГМРС) и Главних разводних чворова (ГРЧ);
- Система катодне заштите линијског дела гасовода;
- Уређаја и опреме за потребе даљинског надзора и управљања;
- Електроенергетске инсталације и водове за потребе прикључења на локалну електроенергетску мрежу;
- Приступних/прилазних путева и прикључака на јавне путеве.

Просторни план ће представљати основ за утврђивање јавног интереса за експропријацију, односно административни пренос непокретности и непотпуну експропријацију непокретности установљењем привремене или трајне службености. Непотпуном експропријацијом ће се обезбедити простор за постављање линијског дела гасовода, дела пратећих инсталација која се постављају подземно и дела надземних електроенергетских водова (далековод), за које по Закону о експропријацији („Службени гласник РС”, број 53/95, „Службени лист СРЈ”, број 23/01 - одлука СУС и „Службени гласник РС”, бр. 20/09 и 55/13 - одлука УС, 106/16-Аут. тумачење) није прописана обавеза формирања посебне грађевинске парцеле. Осим ограничења права својине у смислу начина газдовања, непотпуном експропријацијом се не мења власништво над обухваћеном непокретностима. Потпуном експропријацијом, односно административним преносом непокретности обезбедиће се простор за формирање грађевинских парцела објеката који су саставни делови магистралног гасовода и грађевинских парцела приступних/прилазних путева. Потпуном експропријацијом се мења постојећа намена и власништво над обухваћеном непокретностима. Решењем о утврђивању јавног интереса, одредиће се корисник експропријације, односно административног преноса непокретности и непотпуне експропријације обухваћених непокретности.

У појасу контролисане изградње (заштитног појаса гасовода) који ће се утврдити овим просторним планом, примењиваће се важећи плански документи (просторни планови подручја посебне намене, просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и други документи просторног и урбанистичког планирања) у деловима који нису у супротности са режимом коришћења и уређења тог појаса. У делу обухвата плана ван појаса контролисане

градње примењиваће се важећи плански документи.

Просторним планом предвидеће се фазна имплементација Просторног плана. Фазе имплементације Просторног плана могу се спроводити по етапама, у зависности од динамике решавања имовинско правних односа и степена готовости техничке документације.

Спровођењем Просторног плана и изградњом двосмерног магистралног гасовода у јужној Србији, очекују се следећи ефекти уређења и коришћења простора:

- обезбеђење интерконекције са гасоводним системом Републике Северне Македоније;
- обезбеђење простора за етапну изградњу магистралног гасовода, унапређење доступности и поуздано снабдевање еколошким енергентом у наредном периоду;
- унапређење територијалног потенцијала и јачање конкурентности и инвестиционе привлачности подручја;
- установљавање зоне заштите и успостављање одговарајућих режима коришћења простора у обухвату зоне заштите магистралног гасовода, са циљем спречавања негативних утицаја на окружење и могућих последица акцидената на систему;
- обезбеђење функционалности и омогућавање планског развоја других инфраструктурних система и стварање услова за брже активирање привредног и туристичког развоја; и
- утврђивање правила уређења и правила грађења у обухвату коридора магистралног гасовода, која обезбеђују извођење пројекта уз максимално смањење негативних утицаја и ризика на подручју коридора и зони његовог утицаја.

Прилог: карта „Посебна намена простора“ у размери 1:100.000.

Институт за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС)

Директор:
др Саша Милијић, научни саветник